

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 21.12.2007
COM(2007) 860 végleges

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI
PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK
ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

Vezető piacok – egy kezdeményezés Európa számára

**{SEC(2007) 1729}
{SEC(2007) 1730}**

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

Vezető piacok – egy kezdeményezés Európa számára

1. BEVEZETÉS

Az innovációra összpontosító gazdaság kialakítása elengedhetetlen a versenyképességhez. A Bizottság széles körű innovációs stratégiája¹ kiemelte az innovációt elősegítő eszközök következetes, stratégiai használatának szükségességét, a keresletet szem előtt tartó megközelítés alkalmazásával. Az „Innovatív Európa megteremtése”² című jelentés, az EU 2006 versenyképességi jelentése és az érdekelt felekkel folytatott konzultációk egybehangzó eredményre vezettek abban a tekintetben, hogy Európának – jelentősen megkönnyítendő az innovációk marketingjét – célirányosabb módon kell innovációbarát piacokat fejlesztenie.

A Versenyképességi Tanács³ felkérte a Bizottságot, hogy „2007-ben nyújtson be egy — az érvényes megközelítés meghatározása céljából az érdekelt felekkel folytatott széles körű konzultáción alapuló — a vezető piacokkal kapcsolatos kezdeményezést, amely támogatja a magas gazdasági és társadalmi értéket képviselő piacokat. Ebbe beletartozna azon területek meghatározása, amelyeken — a versenyző piaci erők befolyásolása nélkül — az összehangolt fellépés felgyorsíthatná a piac fejlődését az érintett hatóságok által végzett koordinált politikai döntéshozatal, valamint a kulcsfontosságú érdekelt felek közötti fokozott együttműködés révén.”

Erre válaszul e közlemény útjára indítja a vezető piacok kialakítására irányuló kezdeményezést (vezető piacok kezdeményezés). A közlemény meghatározza a vezető piaccá válás lehetőségét magukban hordozó piacok első csoportját, és gyors, összehangolt fellépésre szólít fel az e piacokra vonatkozó ambiciózus cselekvési tervek⁴ segítségével annak érdekében, hogy ez Európa gazdasága és fogyasztói számára hamar látható eredményt hozzon.

A II. Mellékletben található „Magyarázó dokumentum az európai vezető piacok kezdeményezés megközelítéséről: módszertan és értelmezés”⁵ leírja az érdekelt felekkel folytatott konzultációs folyamatot, a vezető piac gazdasági természetét és a gazdaságra, társadalomra és környezetre gyakorolt kedvező hatásait, amelyek igazolják a vezető piacok kezdeményezés beindításához és megvalósításához szükséges politikai erőfeszítéseket.

¹ COM(2006)502 végleges, 2006.09.13.

² http://ec.europa.eu/invest-in-research/action/2006_ahogroup_en.htm.

³ 2006. december 4-i következtetések az innovációs politikáról és versenyképességről.

⁴ Lásd I. melléklet, SEC XXX Tematikus előkészítő dokumentumok a Bizottság Európa honlapján is elérhetők lesznek.

⁵ SEC XXX

2. A VEZETŐ PIACOK KEZDEMÉNYEZÉS A SIKERES EURÓPAI INNOVÁCIÓS STRATÉGIA KULCSA

2.1. A vezető piacok kezdeményezés céljai és lényeges elemei

Módszertanában a vezető piacok kezdeményezés eltér az eddigi EU kezdeményezésektől, mivel túlmegy a megszokott egyszeri, viszonylag korlátozott hatásokkal járó intézkedéseken. A GSM-re vonatkozó kezdeményezés például alapjában egy eszközre korlátozódott: a szabványok meghatározására. A vezető piacok kezdeményezés célja többek között az, hogy az európai vállalkozások elsőként, versenyelőny birtokában jussanak be a gyorsan növekvő világpiacokra. Ezzel szemben az elektronikus kereskedelemre vonatkozó 1997-es európai kezdeményezés⁶ – bár a tárgya hasonló volt – egy olyan piacot célt meg, amely az USA-ban akkorra már fellendülőben volt.

A piacokra való összpontosítás tematikus megközelítést igényel. Az innovatív termékek és szolgáltatások különböző kategóriáira jellemző egyedi problémák az összehangolt szakpolitikai fellépés eltérő válfajait igénylik.

A vezető piacok kezdeményezés ezért először alapos elemzésre⁴, intenzív konzultációkra és visszajelzési mechanizmusokra alapozva meghatározza az ilyen egységes politikai fellépéssel támogatandó, ígéretes, feljövőben lévő piacokat.

Másodsorban megtervezi a jogi és szabályozási környezet egyszerűsítésének és a kereslet gyorsabb növelésének folyamatát.

A folyamat sikeréhez a következők szükségesek:

- a globális piaci szükségletek és a vásárlói preferenciák figyelembevétele a piaci lehetőségek maximalizálása érdekében,
- az EU szabványok és megközelítések elfogadtatása a nem-EU piacokon, elsősorban a globális trendek által érintett területeken (pl. környezetvédelmi kérdések),
- törekvés az új termékek és szolgáltatások piaci bevezetéséhez kapcsolódó költségek csökkentésére, a piacra jutás könnyítésével és a kereslet aggregálását megkönnyítő intézkedésekkel. Biztosítani kell a különböző innovációs konstrukciók közötti versenyt, ezzel ösztönözve a változó piaci szükségletekhez való állandó alkalmazkodást.

Végül alapvetően fontos a tagállamok és a magánszektor aktív részvétele⁷ a szubszidiaritás elveivel összhangban és a meglévő uniós jogi kereteken belül, nevezetesen a versenyjogot, az állami támogatást⁸ és közbeszerzéseket illetően.

Mivel a kezdeményezés nem szándékozik mesterségesen piacokat teremteni szabványok, szabályozás vagy egyedi technológiák célirányos támogatása révén, ezért kiegészítő közösségi finanszírozásra nincs szükség. A kezdeményezés ugyanakkor hatással lehet a rendelkezésre álló forrásokból támogatandó területek közötti hangsúlyokra.

⁶ COM(97)157., 1997.4.16.

⁷ Pl. az európai technológiai platformok révén.

⁸ Ha a tagállamok új állami támogatást helyeznek kilátásba, annak egy jól körülhatárolható piaci hiányosságot kell megcélözni, ösztönző hatásúnak és arányosnak kell lennie és az is fontos, hogy a versenyre és kereskedelemre gyakorolt kedvezőtlen hatása korlátozott legyen. A támogatás nem fedezheti az uniós szabályozás kötelező követelményeinek való megfelelés költségeit.

2.2. A piacok meghatározásának módszertana

Ezen elvek alapján, a Bizottság intenzív konzultációkat folytatott az érdekelt felekkel, amely a vezető piacok meghatározásának alábbi szempontrendszeréhez vezetett:

- **Inkább a keresletre, mintsem a technológiai fejlődésre alapított megközelítés:** A lehetséges vevők köre, valamint a piac által kielégített szükségletek azt jelzik, hogy viszonylag rövid időtartamon belül nagy piaci lehetőségek vannak Európában és globális szinten egyaránt.
- **Széles piaci szegmens:** A piaci szegmens meglehetősen széles, ellentétben az egy termékre építővel. A piacokra csak akkor lehet jelentős hatást gyakorolni, ha egymáshoz kapcsolódó termékek és szolgáltatások körét is kínálják párhuzamosan. Ez több hozzáadott értéket eredményez a termék/szolgáltatás láncban, és az évek során tovább fenntartható versenyelőnyt biztosít az európai ipari gyártók szélesebb körének.
- **Stratégiai jelentőségű társadalmi és gazdasági érdek:** A piaci szegmens nagyobb stratégiai gazdasági illetve társadalmi hasznot biztosít például a népegészségügy fejlődése, a környezet és az éghajlat-védelem, a biztonság és foglalkoztatás területén. Egy-egy vezető piacot célzó kezdeményezés során felvállalt közigazgatás összehangolására irányuló erőfeszítések költsége csak akkor indokolt, ha az előbbieken említett társadalmi előnyök kárpótolják.
- **A leendő - összehangolt és célirányos, de rugalmas - politikai eszközök hozzáadott értéke:** A kiválasztott piacokon nem létezik egy egyedül üdvözítő szakpolitikai intézkedés, amely egy csapásra el tudná távolítani a jelentős kereslet kialakulásának útjában álló akadályokat⁹. A megállapított akadályok olyan természetűek, hogy a különböző közigazgatási intézkedések és ösztönzők együttes kombinációja lehet csak hatásos. Míg a politikai intézkedések célja egyértelműen meghatározott, a végrehajtás módja teret kell, hogy engedjen a technológiai és kereskedelmi fejleményekre való rugalmas reagálásnak.
- **A győztesek tetszőleges kiválogatásával szemben:** Európában rendelkezésre áll az ipari potenciál és a megfelelően érett új technológiák, illetve a meglévő technológiák újszerű használatára vonatkozó ötletek amelyekre a feljövőben lévő piac termék- vagy szolgáltatáscsoportjai építhetnek. A piac jellemzői biztosítják, hogy elkerülhető legyen egyes vállalatok tényleges kedvezményezésének kockázata, biztosítani lehessen a tisztességes és nyílt versenyt, és el lehessen kerülni bizonyos technológiai választások kikényszerítését, amelyek esetleg megakadályozzák a versengő és valószínűleg gazdaságilag előnyösebb opciók kifejlődését.

Ezeket az elveket egészítette ki a vezető piacok kezdeményezés megvalósíthatóságának felmérése, a Bizottság rendelkezésére álló információk és a folyamatban lévő munka figyelembevételével.

2.3. Mely piacokkal kell foglalkoznia a vezető piacok kezdeményezésnek

A fent leírt szempontok meghatározásában főleg az ipar által vezetett több mint harminc, nagy ipari és tematikus lefedettséget biztosító Európai Technológiai Platform (ETP)^{10 11} és a 8 INNOVA panel¹² jelentett segítséget.

⁹ Amely esetben nem lenne szükség a vezető piacok kezdeményezés alkalmazására.

¹⁰ A listát lásd az alábbi honlapon: http://cordis.europa.eu/technology-platforms/individual_en.html.

Az érdekelt felekkel – a piacok meghatározását megelőzően – lefolytatott konzultációk első menetben igen széleskörűek voltak, mivel egyaránt kiterjedtek a módszertanra és a területek kiválasztására. A második fordulóban a konzultációkat és a Tanács 2006. december 4-i következtetéseit³ figyelembe véve, az ETP-ket és a Europe INNOVA paneleket külön meghívták a különböző piacok egyeztetett szempontok szerinti felmérése¹³ céljából, workshopokon, tanácsadói csoportokban és kérdőívek alapján.

A legígéretesebb területek elemzését elmélyítendő, további konzultációkat folytattak több ipari ágazat részvételével.

Ennek alapján hat piacot határoztak meg a kezdeményezés kezdeti szakaszára: **eEgészségügy, védelmet biztosító textilek, fenntartható építőipar, újrafeldolgozás, bio-alapanyagú termékek és megújuló energiaforrások**. Ezek a piacok nagyfokú innovációt képviselnek, megfelelnek a vevők szükségleteinek, erős technológiai és ipari bázisuk van Európában és más piacoknál jobban függenek a szakpolitikai intézkedések biztosította kedvező keretfeltételek kialakulásától.

- az **e-egészségügy** (elektronikus egészségügy) **jobb ellátás nyújtásában segíthet kevesebb pénzért, egy** polgárok központú egészségügyi ellátás keretében. Hathatós reformok nélkül – az e-egészségügy jobb kihasználását is beleértve – az egészségügyi kiadások a GDP jelenlegi 9%-áról 2020-ra várhatóan körülbelül annak 16%-ára emelkednek majd az európai népesség elöregedése következtében. Az e-egészségügyben jelentős kutatás-fejlesztési beruházásokat hajtottak végre. Ennek ellenére az ezen a területen végrehajtott informatikai és kommunikációs technológiai (IKT) beruházások jócskán lemaradtak az egyéb szolgáltatói ágazatokban végrehajtott hasonló beruházásoktól. A technikai és szervezeti megoldások követését gyakran hátráltatja a piac töredezettsége, főleg a társadalombiztosítási rendszerek különbözősége és az együttműködési képesség hiánya miatt. Ez akadályozza a méretgazdaságosságot. A helyzetet tovább súlyosbítja a jogbiztonság hiánya a visszatérítések és a felelősségi viszonyok területén, valamint a személyes adatok védelméről szóló jogi rendelkezések megfelelő alkalmazásával kapcsolatos tudatosság hiánya. Ez a termékek bevezetését és az üzleti beruházásokat egyaránt fékezi..
- Az **építőipari** piac a GDP 10%-át és a munkaerő-állomány 7%-át teszi ki. Az **épületek teszik ki az Unió teljes energiafogyasztásának legnagyobb hányadát** (42%) és egyben az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának körülbelül 35%-ért felelősek. A fenntartható építés igen szerteágazó piaci területe környezetvédelmi megfontolásokra (pl. hatékony elektromos- és fűtőberendezések), a felhasználók egészségével kapcsolatos vonatkozásokra (pl. beltéri levegő minősége) és kényelmi szempontokra is kiterjed (pl. az idős emberek önállósága). Lakás és nem lakás céljára szolgáló épületek, valamint infrastruktúrák fenntartható megoldásainak kifejlesztését foglalja magába. Az építési szektor nem kellően összehangolt – uniós és nemzeti szintű – szabályozása, amelyhez hozzáadódik az üzletág túlnyomóan helyi üzletszerkezete, jelentős adminisztratív terhekhez, és a fenntartható

¹¹ December 6-án lezajlott ETP – ipari vezetők szemináriuma (http://cordis.europa.eu/technology-platforms/seminar7_en.html)

¹² Repülőgépipar, autóipar, biotechnológia, informatikai és kommunikációs technológiák, textil, energia, öko-innováció és gazellák (nagy növekedési potenciállal rendelkező kis- és középvállalkozások), <http://www.europe-innova.org/index.jsp>.

¹³ A Bizottság COM(2006)502 dokumentumban leírt javaslata és a Tanács 2006. december 4-i következtetése alapján.

építési piac nagy fokú töredezettségéhez vezetett. Szembetűnő az innovatív megoldások iránti keresletet potenciálisan gerjesztő közbeszerzési eljárásokat szabályozó jogi keret nyújtotta lehetőségekkel kapcsolatos tájékozatlanság. Előrelátó megközelítésre van szükség a szabályozásra és a közbeszerzési döntésekre vonatkozóan egyaránt.

- A **védelmet biztosító textilek**¹⁴ alatt a ruházatot és más textil-alapanyagú rendszereket értjük, amelyek fő feladata a felhasználók kockázatok és veszély elleni védelme munkájuk közben. Az intelligens védőruhákat és felszerelést uniós piacának jelenlegi méretét 9,5-10 milliárd euróra becsülik, körülbelül 200 000, az intelligens védőruha és védőfelszerelési piachoz közvetlenül vagy közvetetten kapcsolódó munkahellyel. A világ egyes tájaira vonatkozó gyors növekedési előjelzés arra enged következtetni, hogy az uniós intelligens védőruhákat és felszerelést exportja a következő években akár 50%-kal is megnőhet. Az európai szabványok gyorsabb kifejlesztése és használata a globális piacon a szellemi tulajdon megfelelő védelmével párosítva, – pl. a kkv-kat támogató szolgáltatások révén – még nagyobb keresletet gerjesztene az intelligens védőruhákat és védőfelszerelések iránt. A közbeszerzési megrendeléseknek nagy szerepe van a védőtextilek piacán, de a kereslet töredezettsége a helyi hatóságok szintjén nyilvánvaló.
- A bio-alapanyagú termékeket megújuló, élő nyersanyagokból – mint például növényekből és fákból – állítják elő. A vezető piacok kezdeményezésre kiválasztott piaci szegmens olyan új bio-alapanyagú nem élelmiszeripari termékeket és anyagokat foglal magában, mint például a bio-műanyagok, a bio-kenőanyagok, a felületaktív anyagok, az enzimek és gyógyszerek. Nem tartalmazza a hagyományos papír- és fatermékeket, de az energiaforrásként szolgáló biomasszát sem. A bio-alapanyagú termékek hosszú távú növekedési lehetősége attól függ, mennyire képesek felváltani a fosszilis alapanyagú termékeket és piac képes áron kielégíteni a különböző végfelhasználók elvárásait, valamint olyan termékciklusokat kialakítani, amelyek semlegesek az üvegházhatást okozó gázok vonatkozásában és kisebb „ökológiai lábnyomot” hagynak maguk után, vagyis kevesebb hulladékot termelnek, kevesebb energiát és vizet használnak. Vezető technológiai és ipari helyzetéből adódóan Európa jó helyzetben van az innovatív, bio-alapanyagú termékek piacán. Ugyanakkor a termékek tulajdonságaira vonatkozó bizonytalanság és a gyenge piaci átláthatóság akadályozza a termékek gyors elterjedését. A környezetvédelmi szabályozás, a normák, a címkézés, és a tagállamok ösztönzése a mintaüzemek létrehozására: mind szerepet játszik, csakúgy, mint a közös agrárpolitika.
- Az **újrahasznosítás** csökkenti a kezelendő hulladékot, a természetes erőforrások fogyasztását és javítja az energiahatékonyságot. Ezért játszik lényeges szerepet a fenntartható fogyasztás és termelés felé vezető úton – nemcsak az energia, hanem az általunk előállított összes erőforrás tekintetében. Az újrahasznosítási ágazat forgalma 24 milliárd EUR és körülbelül 500 000 embert foglalkoztat több, mint 60 000 vállalat keretében. Az EU a világ öko-iparának 30%-át tudhatja magáénak és a hulladék és újrahasznosító ipar 50%-át. A jelentős piaci lehetőségek ellenére, a piac fejlődésének gátjai még mindig megvannak. Az **innováció ösztönzése, valamint hatékonyabb folyamatok és technológiák bevezetése révén** jelentős lehetőség nyílik a **hatékonyság és a kapacitások** javítására. Ez költség-, energia-, és természeti erőforrás-megtakarításokhoz vezetne és segíthetné Európát abban, hogy kevéssé függjön a nyersanyagok árától.

¹⁴ Műszaki textilek intelligens védőruházati és felszerelési célokra.

- A megújuló energia olyan energiaforrásra utal, amelyet újratermelődő energiaforrásból nyernek, mint például szél, nap, biomassza, a biológiailag lebomló hulladék illetve nyersanyag, geotermikus hullám, árapály és vízerőművek. Az európai megújuló energia ágazat éves forgalma jelenleg 20 milliárd EUR, és kb. 300 000 embernek¹⁵ ad munkát, míg Európa energiaszükségletének 8,5%-át biztosítja. Az Európai Tanács 2007. márciusában tartott ülésén a megújuló energiaforrások arányának 20%-ra történő kötelező emelését tűzte ki 2020-ra. Ez a célkitűzés a termelőknek óriási lehetőséget nyújt a fejlődésre, a termelési költségek egyidejű csökkentésével. A megújuló erőforrások fejlődését három tényező hátráltatja. Először, az energiahasználat külső költségeit¹⁶ az energiaárak nem teljesen tükrözik. Ezért a megújuló energiaforrások iránti kereslet, amelynek összességében alacsonyok a külső költségei, az optimális szint alatt marad. Másodszor, a tanulási görbe jelentős hatásait – amelyek több technológiában lezöríthatnák az árakat – lassabban használják ki a jelenlegi alacsony kereslet miatt. Végül a megújuló energiát támogató rendszerek feldaraboltsága és az adminisztratív és piaci akadályok fennállása miatt a belső piac lehetőségeit nem használják ki maradéktalanul.

A 2. melléklet ennek a hat piacnak és vezető piacok kezdeményezés hatásának részletesebb elemzését tartalmazza. Nagyon óvatos becslések alapján a vezető piacok kezdeményezés koncentráltabb megközelítésének támogatásával a hat piac összesített piaci értéke 2020-ra több mint a kétszeresére emelkedhet és körülbelül egymillió munkahelyet teremthet.

A piacok első menetben lezajló kiválasztása nem zár ki más piaci területeket, mint jövődöbeli jelölteket, és nem jelent politikai állásfoglalást a komparatív társadalmi és gazdasági jelentőségükre nézve.

Már most van néhány meggyőző jel, amely alapján néhány területre a jövőben ugyanezt a megközelítést alkalmazni lehetne. Az érdekelt felekkel folytatott konzultációk¹⁷ és a piac elemzésére szolgáló eszközök fogják segíteni ezt a folyamatos kiválasztási folyamatot monitoring és egy előrejelző mechanizmus felállításával, a meglévő diagnosztikai és elemző eszközökre építve, mint például az ERA-Watch és az ágazati innovációs figyelőszolgálat¹⁸. Ezt a vezető piaci megközelítést jelenleg futó¹⁹, nagyobb kezdeményezések részévé lehetne tenni, ami növelné az innováció alapú piacok nyújtotta előnyöket az európaiak számára.

3. A FŐBB SZAKPOLITIKAI ESZKÖZÖK

Az e területek vezető piacokká válását megkönnyítő egyedi, témák szerinti cselekvési tervek összefoglalását az 1. melléklet tartalmazza. A vezető piacok kezdeményezés egy sor változatos politikai eszközt alkalmaz majd:

- **Jogszabályok**

A politikai célok érdekében kifejlesztett jogszabályokat úgy kell megtervezni, hogy azok elősegítsék az innovációt és ne jelentsenek többletterhet az újító vállalatoknak és más szervezeteknek. Itt a lehetőség az innovatív termékek és szolgáltatások piacát érintő különböző szakpolitikai területek jogszabályainak összehangolására. A megbízható, ésszerű

¹⁵ Európai Megújuló Energia Tanács.

¹⁶ Pl: az üvegház hatást okozó gáz kibocsátáshoz a légszennyeződéshez és az ellátás biztonságához kapcsolódó költségek.

¹⁷ Mint például az ETP-k és az Europa INNOVA panelek.

¹⁸ <https://www.europe-innova.org>.

¹⁹ Pl. „Idősödés jólétben az információs társadalomban” (COM(2007)332 végleges).

és jól megtervezett jogszabályi és igazságszolgáltatási környezet alapvető fontosságú ahhoz, hogy a vállalatok beruházzanak, a fogyasztók pedig új termékeket és szolgáltatásokat vásároljanak.

A vezető piacok kezdeményezésre irányuló cselekvési terv szabályozási intézkedései új jogalkotásra, valamint módosításokra, felülvizsgálatokra és hatályon kívül helyezésre vonatkozó javaslatokat tartalmaznak. Például a bio alapanyagú termékek és az előállításukra szolgáló új technológiák terjesztését segítően elő a meglévő jogalkotási intézkedések ésszerűsítése környezetszennyezés integrált megelőzése és csökkentése (IPPC)²⁰ területén. A Bizottság hasonló intézkedéseket javasol szerepeltetni az újrahasznosítás vezető piacának létrehozását célzó cselekvési tervben is, amely a speciális EU jogszabályokkal való kölcsönösen felerősítő hatású intézkedések meghozatalára összpontosít, konkrétan az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól²¹ és az elhasználdott járművekről²² szóló irányelvekkel kapcsolatban.

- **Közbeszerzés**

A közbeszerzési kiadások az EU GDP-jének 16%-át teszik ki, de az építkezésre fordított kiadások 40%-át költik el közbeszerzés alapján, a katonai, polgári védelmi és szükségintézkedésekre fordított kiadásoknak pedig majdnem a 100%-át. A cselekvési tervek gyakori eleme a hatóságok mozgósítása az innovációt támogató közbeszerzési gyakorlat folytatására, amelynek során az új technológiák használatában úttörő szerepet játszó vevőkként lépnek fel.

A közbeszerzésekre vonatkozó, meglévő uniós jogszabálykeret²³ alkalmazása elősegíti a vezető piacok kezdeményezéseket azzal, hogy megoldást kínál a piac töredezettségére és támogatja a versenyképes megoldások kifejlesztését. Egy a Bizottság által nemrégiben közzétett iránymutatás²⁴ leírja, hogyan lehet a közbeszerzések révén elősegíteni az innovációt. Ezek a megoldások a pályázati felhívásokat előkészítő nemzeti, regionális és helyi szintű közbeszerzési irodák megszokott adminisztratív folyamatainak megváltoztatásait követelik meg (pl. a meglévő, illetve adott esetben új technikai megoldásokra és szolgáltatásokra és termékekre vonatkozó információ megszerzésének gyakorlatát, vagy többet tudni arról, hogy miként határozzák meg és válasszák ki a „gazdaságilag legelőnyösebb ajánlatokat” az életciklus alapú költségelemzés alapján. Ugyanez vonatkozik a vezető piac kialakulását elősegítő kritikus tömeg elérését megkönnyítő módszerekre is. Hasznosnak bizonyulhatnak az interoperabilitásra és a kis mennyiségű egyéni vásárlásokat felváltó, összevont megrendelésekre vonatkozó követelmények. A közbeszerzéssel foglalkozó tisztviselők képzésére és tudatosságának növelésére fordított erőfeszítések és a közbeszerzési irodák közötti hálózat működtetése olyan átfogó intézkedések, amelyek minden vezető piac javát szolgálhatják.

- **Szabványosítás, címkézés és minősítés**

A szabványok elősegíthetik a vezető piacok kialakulását, feltéve ha nem zárnak ki versenyző technológiákat, ha nem korlátozzák szükségtelenül a versenyt, vagy nem fékezik a

²⁰ A Tanács 96/61/EK irányelve a környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről, HL L 257, 26-40.o.

²¹ 2002/96/EK irányelv az elektromos és elektronikus berendezések hulladékairól, HL L 37, 24.o.

²² 2000/53/EK irányelv az elhasználdott járművekről, HL L 269, 34.o.

²³ 2004/17/EK és 2004/18/EK irányelv.

²⁴ http://www.proinno-europe.eu/doc/procurement_manuscript.pdf.

kialakulóban lévő keresletet. A nyersanyagtól a végtermékig a gyártási lánc egészét érintő összehangoltabb műszaki, teljesítményi és termékszabványok, a szabványosítást jobban az innováció szolgálatába állíthatnák. A szabványoknak – lehetőség szerint – teljesítményközpontúnak, ugyanakkor technológia-semlegesnek kell lenniük.

A hat piacon folytatott jelenlegi szabványosítási gyakorlat nem egységes. Ez egymással versengő szabványokat eredményez, ami akadályozza az interoperábilis megoldásokat. Az interoperabilitás hiánya bonyolulttá teszi a tudásnak és számos elemnek komplex, új termékekbe és szolgáltatásokba történő beágyazását. Az egymással versengő, nem interoperábilis szabványok akadályozzák az innovatív megoldásokat az egész értékláncban. A vezető piacok kezdeményezés összefüggésében – a konkurens technológiák kizárását elkerülendő – a szabványok kiválasztását átfogó módon és lehetőség szerint uniós szinten kellene végrehajtani²⁵. Egy adott probléma esetén az összeurópai szabványosítási platformok, mint például az Europe INNOVA szabványosítási hálózat segíthet a legmegfelelőbb szabványok kiválasztásában, széles ipari konszenzus alapján. A tájékozott vásárlók és felhasználók által generált kereslet felhajtása céljából, és annak biztosítására, hogy a szabványokat figyelembe vegyék a kutatási projektekben, javítani kell szabványokról folytatott kommunikációt.

Az iparon belüli tapasztalatokra építve a megfelelőségi nyilatkozat újszerű megközelítéseit lehet kialakítani. A felülvizsgált uniós öko címkérendszer alapul véve a címkéken olyan új jellemzőket lehetne feltüntetni, mint például: „EU-bioalapanyagú termékek” és/vagy „Európában újrafeldolgozott termék” (újrahasznosítás). Ezzel valószínűleg új fogyasztókat lehetne megnyerni. A minimális jogszabályi követelményeket meghaladó tájékoztatás befolyásolhatja a potenciális vevők vásárlási döntéseit. Az energiafelhasználó termékek környezetbarát tervezéséről szóló irányelv (2005/32/EK) például megállapítja a hatékony és dinamikus piaci átalakulás eszközeit. Az irányelv a minimumkövetelmények révén a piacon bekövetkező javulásokat tud kikényszeríteni a legrosszabbul teljesítő termékek betiltásával, míg – az irányelv végrehajtási intézkedései által bizonyos termékekre (I.3.2. melléklet) meghatározandó – teljesítménymérő referenciaértékek kiszámíthatóságot és dinamizmust biztosíthatnak az ipar számára. A kötelező, teljesítményt jelző címkék feltüntetésének az értékesítés helyén kulcsfontosságú jelentősége van a fogyasztók megalapozott döntéshozatalában. Az „Energy star” és az öko címkék csak a környezetvédelmi szempontból legjobban teljesítő termékeket jutalmazták majd.

Dinamikus szabványokat és „top runner⁴” programokat lehetne kifejleszteni²⁶. A szabványokról és az innovációról szóló, hamarosan megjelenő közlemény, valamint a környezetbarát tervezésről szóló irányelvben leírt munkaterv²⁷ kitüntetett figyelmet fordít a szabványosítás vezető piacokra gyakorolt hatásának.

- **Kiegészítő eszközök**

Más intézkedések felgyorsíthatnák és javíthatnák a gyártók és felhasználók közötti interaktív információáramlást, ezzel hozzájárulva a piac átláthatóságához. A gyártók és felhasználók

²⁵ A szabványok kiválasztásának folyamata a szabvány természetétől (hivatalos, nem hivatalos) függ majd, és eléggé rugalmas lesz a változó piaci feltételekhez történő alkalmazkodáshoz.

²⁶ A hamarosan megjelenő a fenntartható fogyasztásra és termelésre irányuló cselekvési terv, az energiafelhasználó termékek 2010-es felülvizsgálata, és a 2008-as öko címké felülvizsgálata lehetőséget biztosít e dinamikus elképzelések gyakorlatba történő átültetésére. Cf. http://ec.europa.eu/enterprise/environment/sip_en.htm.

²⁷ A 2005/32/EK irányelv 16. cikke

közötti interaktív információáramlás a vállalatok versenyelőnyéhez is vezet majd azzal, hogy a kiválasztott piacokon jobb feltételek alakulnak ki a szerteágazó kihívásoknak való megfeleléshez. Ehhez platformokra²⁸, valamint megfelelő pénzügyi támogatásra lehet szükség, főleg az alábbi két esetben:

– *Vállalati és innovációs támogató szolgáltatások, képzés és kommunikáció*

A piac néhány szegmensében, a fiatal innovatív vállalatok sokat nyerhetnének az olyan támogatásból, mint például a tudástranzfer megkönnyítése, az inkubátor programok és a pénzeszközökhöz való hozzájutás tanácsadói szolgáltatáson illetve képzésen keresztül. Az ilyen tematikus szolgáltatások nyújtása mellett, a Strukturális Alapok vagy az új VIK (versenyképességi és innovációs keretprogram) integrált vállalat és innováció támogatási hálózat támogatása révén a kölcsönös tanulást és tudásmegosztást szolgáló hálózatalkotó projektek és platformok²⁹ összehangoltabb használata elősegítené a cselekvési tervek végrehajtását. Az európai tudás-alapú regionális csoportosulásokon belüli és közötti együttműködés felgyorsíthatná az ötletek és a tudás áramlását. A tagállamoknak és a régióknak ki kellene használniuk a kohéziós politikának a közvetlen befektetésekhez történő lehetséges hozzájárulását, csakúgy, mint a hálózatépítést több vezető piaci területen³⁰. Ez hozzájárulhatna a politikai lendület és az érdekelt felek elkötelezettségének megtartásához és bővíthetné a vezető piacokban érdekelt felek körét.³¹

– *Pénzügyi támogatás és ösztönzők*

A rendkívül jelentős üzleti lehetőségek megjelenése a vezető piacok kezdeményezés által lefedett területeken valószínűleg ösztönző hatással lesz a magánberuházásokra. Itt a közszféra fellépésének jelentős szerepe lehet a finanszírozáshoz való hozzáférésben.

A cselekvési tervek ösztönzőleg hathatnának a nemzeti és az uniós programok keretében³². benyújtandó javaslatokra. Uniós³³ illetve tagállami szinten a K+F-re és innovációra fordított közkiadásokat néhány termékciklus megvalósíthatóságának alátámasztására lehetne felhasználni.

Az Európai Beruházási Bank (EBB) és az Európai Beruházási Alap (EBA) az uniós pénzügyi támogatás jelentős összegeit kezeli, mint például a kockázat-megosztási pénzügyi mechanizmust és a CIP (versenyképességi és innovációs keretprogram) gyorsan növekvő és innovációs potenciállal rendelkező kkv-kat támogató pénzügyi eszközeit. Az EBB alapok a magánforrásokkal és esetleg a strukturális alapokkal kombinálva az innovatív termékek és szolgáltatások előállításának „bemutatását” és felfejlesztését támogathatná. Ezenfelül a JEREMIE-program (mikro-, kis- és középvállalkozásokat támogató közös európai források) a Bizottság, az EBA és az EBB közös kezdeményezése, a kkv-k számára megkönnyíti a finanszírozáshoz (például: mikrohitel, kockázati tőke, hitelek, kölcsönök vagy garanciák) való hozzájutást. A köz- és magánszféra közötti partnerség új formáit lehet megfontolás tárgyává

²⁸ Főleg elektronikus információcserére szolgáló, a köz- és a magánszférát ágazatközi és európai szinten összekötő platformok.

²⁹ Pl. a PRO INNO-kezdeményezés formátumát követve vagy a Europe INNOVA ágazati hálózatokra építve.

³⁰ A Bizottság „régiók a gazdasági változásért” című kezdeményezésének is van jelentősége a vezető piacok szempontjából.

³¹ Pl. a biztosítási szektor bekapcsolódhatna az éghajlatvédelemmel és a biztonsággal kapcsolatos intézkedésekbe.

³² A hetedik keretprogramot illetően, ennek nem kellene megváltoztatnia, sem felváltania a munkaterv felülvizsgálatát célzó szokásos eljárást.

³³ Főleg a hetedik keretprogramot és a VIK (versenyképességi és innovációs keretprogramot).

tenni, amelyben a befektetők és más érdekelt felek vehetnének részt. Ez a magánbefektetőket arra ösztönözhetné, hogy a vezető piacok kezdeményezéséhez kapcsolódó új vállalkozásokat támogassanak.

A nemzeti és regionális állami támogatási programok irányváltását a tagországok arra használhatnák fel, hogy az állami támogatások új közösségi keretrendszer³⁴ alapján kihasználják a kutatás, fejlesztés és innováció támogatásának új lehetőségeit ezen a területen. A strukturális alapok által biztosított regionális támogatások irányvonalainak megváltoztatása különös jelentőséggel bír. Minden tagállam elkülönített a kohéziós politikai forrásokból egy bizonyos hányadot növekedési és foglalkoztatási célokra. A kohéziós politika által finanszírozott **befektetésekben** bekövetkezett legjelentősebb változás a **K+F-et és innovációt érinti**. Körülbelül **83 milliárd eurót**, azaz **a teljes kohéziós költségvetés 25%-át** szánják erre a típusú befektetésre. Egyértelmű, hogy a vezető piacok meghatározása hasznos tájékoztató eszközként szolgál az ezen alapok felhasználásához kapcsolódó magán és közbefektetések számára

4. AZ IRÁNYÍTÁS ÉS TOVÁBBI LÉPÉSEK

A rövid idő alatt elvégzendő, jelentős számú, különböző tevékenységek közötti komoly koordináció szükségessége a cselekvési terveket³⁵ különösen ambiciózussá teszi. A siker az uniós intézmények és a tagállamok szoros együttműködésre vonatkozó elhatározásától függ e cselekvési tervek igen rövid idő alatt történő végrehajtását illetően; ezzel ösztönözve a magánszféra érintett szereplőinek tartós érdeklődését az ígéretes piacokba való befektetések iránt.

A Bizottság létre fogja hozni a kezdeményezés hatékonyságát biztosító szükséges koordinációs struktúrákat.

A vezető piacok kezdeményezés kidolgozására felkérést adó Tanács¹ kulcsszerepet játszik majd e közlemény által elindított folyamatban. A Tanács fórumot biztosít az ütemterv létrehozására, meghatározva a vezető piacok kezdeményezés hozzájárulását a növekedést és foglalkoztatást célzó stratégiához, és figyelemmel kíséri a folyamatot. Mivel ez a kezdeményezés jelentősen hozzájárul a növekedési és foglalkoztatási partnerség több integrált iránymutatása³⁶ célkitűzéseinek eléréséhez, hasznos lenne, ha a tagállamok ebben az összefüggésben adnának számot a vezető piacok kezdeményezés megvalósításáért tett intézkedésekről³⁷.

Rendszeres tájékoztatások és az érdekelt felekkel folytatott konzultációk szervezésére kerül majd sor. Az illetékes nemzeti és alacsonyabb szintű döntéshozókat célzó tájékoztatást és kommunikációt kell biztosítani, figyelembe véve a tagországi kezdeményezéseket.

A vezető piacok kezdeményezés továbbfejlesztésére és az érdekelt felek e folyamatba történő bekapcsolására a Bizottság a vezető piacok kezdeményezésben **érdekelt feleket összekapcsoló elektronikus platformot** alakít ki minden egyes cselekvési tervhez külön tematikus oldalakkal.

³⁴ HL C 323 1. oldaltól, nevezetesen az innováció támogatásának új lehetőségei, http://ec.europa.eu/invest-in-research/policy/state_aid_en.htm

³⁵ A cselekvési tervekben lévő egyedi intézkedéseket a vonatkozó hatásvizsgálati szabályok szerint értékelik, a vonatkozó döntéshozói folyamatok alapján.

³⁶ A 10. integrált iránymutatás már utal „az új technológiák és piacok kialakulására”

³⁷ A Európai Tanács 2006. decemberi ülésén elhangzott: „az eredmények elérésében tett előrehaladást az Európai Tanács jövőbeni tavaszi ülésein fogják nyomon követni a lisszaboni stratégia keretében.”

A Bizottság megfontolja, hogy a jelen vezető piacok kezdeményezést más piacokra vonatkozó cselekvési tervekkel is kiegészítse, amennyiben a tagállamok és az érdekelt felek bekapcsolódásának mértéke a megközelítés kiterjesztését indokolja, és ha a létrehozandó folyamatos ellenőrzési mechanizmus alapján a kiválasztott szempontoknak megfelelő új piaci területek érettnak tűnnek egy hasonló kezdeményezésre.

2009-ben terjeszti be a Bizottság a cselekvési tervek végrehajtásában elért haladásról és a köz- és magánszférából jövő érdekelt felek kötelezettségvállalásáról szóló **félidős jelentést**.

A vezető piacok kezdeményezéséről szóló, független szakértők által szerkesztett **zárójelentést a Bizottság** 2011-ben nyújtja be; ez tartalmazzni fogja az utólagos értékelést, felméri a politikai intézkedések hatásait és – a lehetőségekhez mérten – a piaci szegmensekre gyakorolt tényleges hatást.

5. KÖVETKEZTETÉS

A vezető piacok kezdeményezés, ha időben, és a megfelelő politikai támogatás mellett valósul meg, biztosíthatja, hogy az európai vállalatok egyenlő feltételekkel és jobb esélyekkel léphetnek gyorsan növekvő világpiacokra, vezető gyártókként és versenyelőny birtokában, ezzel hozzájárulva a munkahelyek és a jólét fenntartható növekedéséhez. Az európai állampolgároknak a kezdeményezés alkalmat nyújthat arra, hogy hamarabb élvezzék a különösen nagy gazdasági és társadalmi hasznú, feljövőben lévő piaci területeken megvalósuló innovációk előnyeit.

A kezdeményezés megvalósítása céljából,

- A Bizottság kidolgozza a cselekvési tervekben említett, szükséges jogalkotási javaslatokat, és pályázati felhívásokat tesz közzé a támogató intézkedések végrehajtására.
- Felkéri a tagállamokat azon intézkedések végrehajtására, amelyek vezetésére a legilletékesebbek (az I. mellékletben leírtakkal összhangban) és ösztönzi az illetékes nemzeti és regionális szereplőket, hogy vegyenek részt a koordinációs mechanizmusokban, amelyek növelni fogják a kezdeményezés hatékonyságát és összhangot teremtenek a különböző intézkedések között.
- A Bizottság arra ösztönzi a vállalati és a magánszektorban tevékenykedő egyéb érdekelt feleket, hogy vegyenek részt a fellépésekben, különösen úgy, hogy figyelemmel kísérik azokat az intézkedéseket, amelyek esetében a cselekvési tervek kiemelt szerepet szánnak nekik, valamint folyamatosan együttműködnek az illetékes hatóságokkal az illetékességi területükön belül.